

УДК 342.95(477)

DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2025.1.18>

Вадим Сергійович Селюков,

доктор юридичних наук, доцент,

*Харківський національний університет внутрішніх справ,
відділ аналітичної роботи та організації управління (начальник);*

<https://orcid.org/0000-0002-6690-6484>,

e-mail: vadim.selyukov@gmail.com

СУТНІСТЬ І ЗМІСТ ПОНЯТТЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ (ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ) ЗАСАД ДІЯЛЬНОСТІ У ПЕВНІЙ СФЕРІ В УКРАЇНІ

У проведеному дослідженні здійснено аналіз розуміння змісту та сутності засад як юридично значущого терміна. Обґрунтованість цього дослідження зумовлена тим, що в науковій та законодавчій сферах цей термін систематично використовують із різним змістом. Наведено висновки щодо його змістовного наповнення на підставі поглядів інших учених. Здійснено порівняльний аналіз видів засад, а саме: правових, організаційно-правових та адміністративно-правових. Наведено авторське визначення адміністративно-правових засад, а також окремо розкрито сутність терміна «засади».

Ключові слова: засади, правові засади, організаційні засади, організаційно-правові засади, адміністративно-правові засади.

Оглядова стаття

Постановка проблеми

Наукова доктрина сучасної України наповнена такими поняттями, як «організація діяльності», «адміністративне регулювання», «адміністративні засади», «організаційні засади», «організаційно-правові засади», «адміністративно-правові засади», «правові засади». З одного боку, серед науковців майже не виникає суперечок під час їхніх наукових досліджень, які в тій чи іншій комбінації містять наведені терміни. З іншого – проаналізувавши певний обсяг наукових праць та постійно працюючи у сфері наукових досліджень, особливо в галузі права, дедалі частіше розуміємо, що в загальних рисах усі ці терміни мають тотожні ознаки та наповнення. Їхнє використання завжди виправдане змістом дослідження, однак постійно трапляється різна форма і, так би мовити, манера викладення матеріалу.

З огляду на зазначене виникає необхідність актуального узагальнення змісту та структури цих понять, що дозволить у подальших наукових розвідках вибудувати загальний підхід до методології дослідження та викладення матеріалу. Однак узагальнення жодним чином не має обмежувати академічну свободу науковців, а також визначати межі проведених досліджень. Воно в жодному разі не повинно

розглядатись як єдине правило, обов'язкове для дотримання. Доречніше вести мову саме про рекомендаційний характер наведених далі висновків, що може спростити побудову наукових досліджень для молодих науковців і здобувачів вищої освіти, які бажають пов'язати свою діяльність із науковими пошуками.

Стан дослідження проблеми

Протягом тривалого часу питання засад діяльності або реалізації певних функцій органів влади чи інших інституцій тією чи іншою мірою є предметом дослідження багатьох науковців. Переважна більшість питань щодо значення та сутності такої категорії, як засади, чи то організаційні, чи то теоретичні, чи будь-які інші, розглядається виключно опосередковано в контексті загальної тематики дослідження вчених.

Проаналізувавши перелік тем дисертаційних досліджень, поданих на розгляд координаційним бюро відділень Національної академії правових наук України за 2021–2023 роки [1; 2; 3], варто акцентувати увагу на тому, що із загальної кількості тем (3 822 теми, з яких: 996 у 2021 році, 1 385 у 2022 році та 1 441 у 2023 році) 433 теми (близько 11,3 %) містять у тому чи іншому формулюванні термін «засади». Ці 433 теми у переважній більшості назв (300 тем, що становить приблизно 69,3 %) містять формулювання «адміністративно-правові засади». У 147 дослідженнях (48 тем у 2021 році, 46 – у 2022 році та 53 – у 2023 році, загалом 34 % від 433) використано формулювання «теоретико-правові» або «теоретичні засади» у 55 темах (15 тем у 2021 році, 10 – у 2022 році і 30 – у 2023 році, загалом 12,7 % від 433). Формулювання «правові засади» міститься в 54 темах (10 тем у 2021 році, 21 – у 2022 році і 23 – у 2023 році, загалом 12,5 % від 433). Категорії «організаційно-правові» або «організаційні засади» зустрічаються в 44 темах (13 тем у 2021 році, 18 – у 2022 році і 13 – у 2023 році, загалом 10,2 % від 433).

Враховуючи зазначене, слід наголосити, що потреба в узагальненню, більш-менш сталому розумінні цих термінів відповідає вимогам сучасної науки, зокрема правової. Наше дослідження може бути методологічним підґрунтям для формування та побудови подальших наукових правових досліджень.

Питання визначення змісту та сутності адміністративно-правових засад діяльності як окремої категорії опосередковано можна зустріти в роботах багатьох учених, які визначали їх у контексті досліджуваної теми і переважно інтерпретували з урахуванням видових особливостей. Більш детальну увагу саме сутності такої правової категорії свого часу приділяли В. Безега, Д. Заброра, В. Медяник, О. Мердова, О. Цуркан. Однак сьогодні та практика нормотворчої

діяльності все частіше оперують такими поняттями, що зумовлює потребу актуального, оновленого, переосмисленого підходу до визначення змісту поняття «засади» в цілому та «адміністративно-правові (організаційно-правові) засади» зокрема.

Мета і завдання дослідження

Метою статті є визначення змістовного наповнення понять «організаційно-правові засади», «адміністративно-правові засади» та суміжних термінів на основі як морфологічного й етимологічного, так і правового значення вказаних термінів. Задля реалізації вказаної мети важливо вирішити такі *завдання*: проаналізувати нормативне використання досліджуваних термінів, наукових поглядів щодо змісту окремих частин понять (засада, адміністративний, організаційний); навести авторське визначення досліджуваних термінів з урахуванням проведеного аналізу.

Виклад основного матеріалу

Термін «засада» («засади») дуже широко використовується як у науковій літературі, так і в національному законодавстві. Так, нині в Україні чинними є нормативно-правові документи, які навіть у назві містять зазначений термін, зокрема:

– Закон України «Про засади державної антикорупційної політики на 2021–2025 роки»¹. Цей нормативно-правовий акт містить, зокрема, положення, яке визначає Антикорупційну стратегію як документ, що визначає засади державної антикорупційної політики. Стратегія, своєю чергою, визначає завдання, принципи, механізми, форми, порядок та умови здійснення та оцінювання антикорупційної діяльності, а також загальні відомості про суб'єктів, що її забезпечують;

– Закон України «Про основні засади молодіжної політики»². У Законі визначено мету, завдання, основні засади, напрями та механізми реалізації молодіжної політики в Україні, гарантії участі молоді в її формуванні та реалізації, особливості організаційних і правових засад утворення та діяльності молодіжних і дитячих громадських об'єднань. Хоча можна говорити про використання терміна «засади» в іншому розумінні, яке ототожнено із поняттям «механізм» в самому

¹ Про засади державної антикорупційної політики на 2021–2025 роки : Закон України від 20.06.2022 № 2322-IX // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20> (дата звернення: 24.01.2025).

² Про основні засади молодіжної політики : Закон України від 27.04.2021 № 1414-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20> (дата звернення: 24.01.2025).

змісті акта, однак ним визначено доволі чітке та ємне наповнення терміна «засади»;

- Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України»¹. Преамбула цього Закону дуже схожа зі змістом Закону України «Про основні засади молодіжної політики», однак термін «засади» замінено (у цьому разі це означає ототожнено) з поняттям «основи»;

- Закон України «Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів»². У контексті розуміння засад законодавець вкладає в це поняття принципи, підстави, порядок та правовий режим діяльності;

- Закон України «Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів»³. Метою цього Закону є визначення саме організаційних та правових засад здійснення певної діяльності, під якими розуміють принципи такої діяльності, перелік та загальні повноваження суб'єктів, що її здійснюють, і ключові процедури порядку її реалізації;

- Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»⁴. Із самої назви документа стає зрозумілим ототожнення термінів «основні засади» та «стратегія»;

- Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності»⁵. Цей Закон до системи основних засад включає мету, завдання, принципи, напрями, особливості формування та реалізації

¹ Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : Закон України від 05.10.2017 № 2163-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19> (дата звернення: 24.01.2025).

² Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів : Закон України від 03.03.2022 № 2116-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2116-20> (дата звернення: 24.01.2025).

³ Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів : Закон України від 12.12.2019 № 377-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/377-20> (дата звернення: 24.01.2025).

⁴ Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року : Закон України від 28.02.2019 № 2697-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19> (дата звернення: 24.01.2025).

⁵ Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності : Закон України від 13.12.2022 № 2834-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20> (дата звернення: 24.01.2025).

державної політики у відповідній сфері, а також повноваження органів влади та місцевого самоврядування, гарантії участі інших інституцій у здійсненні такої діяльності.

Підсумовуючі наведене, можна стверджувати, що термін «засади» на законодавчому рівні широко застосовують у різних значеннях: від порядку або умов здійснення якоїсь діяльності, принципів і способів реалізації та організації певного роду функцій до системи, що охоплює мету, завдання, принципи, основи, механізми, суб'єктів, правила, напрями та стратегію розвитку будь-чого.

У Великому тлумачному словнику сучасної української мови слово «засада» визначається як: 1) основа чогось, те, на чому ґрунтується, базується що-небудь; 2) вихідне, головне положення, принцип; основа світогляду, правило поведінки; 3) спосіб, метод здійснення чогось-небудь [4, с. 419]. Враховуючи це, можемо стверджувати, що в сучасному законодавстві цей термін використовують в усіх наведених у словнику значеннях. Ба більше, інколи його, як уже наголошувалося, ототожнюють зі стратегією розвитку або напрямом діяльності, що є доволі незвичним. Водночас І. Безпалько підсумовує, що з огляду на важливість засад для належного функціонування кримінальної процесуальної діяльності доцільно було б навести у Кримінальному процесуальному кодексі України їх визначення в такій редакції: «Засади кримінального процесу – це зафіксовані у конституційних, міжнародних, кримінальних процесуальних нормах імперативні вимоги, які лежать в основі всієї системи норм кримінального процесуального законодавства, виражають сутність, завдання, побудову та напрями подальшого розвитку кримінального процесу як особливої системи державної діяльності» [5]. Вчений наголошує, що засади – це вихідні положення, які юридично фіксують об'єктивні закономірності суспільного розвитку. Така позиція є своєрідним підтвердженням та аргументом для розуміння терміна «засада» у значенні «стратегія».

Цікавим є той факт, що в зарубіжній літературі найчастіше на позначення терміна «засади» використовують поняття «*principles*» [6], що дослівно перекладається з англійської як «принципи» і тлумачиться як «фундаментальна істина або позиція, яка служить основою для системи переконань, поведінки або процесу міркувань» (*a fundamental truth or proposition that serves as the foundation for a system of belief or behavior or for a chain of reasoning*), або як «фундаментальне джерело або основа чого-небудь» (*a fundamental source or basis of something*). Враховуючи це, застосування терміна «засади» є більш характерним для національної наукової думки, а в зарубіжній літературі використовують його синоніми.

У науковій літературі, як і в законодавстві, термін «засади» вживають у різних значеннях.

Важливість з'ясування сутності та призначення засад, на думку деяких учених, зумовлена їхньою значущістю для будь-якого процесу (діяльності) загалом, а також їхнім впливом на явища і процеси, особливо в разі відсутності чіткого нормативного врегулювання певних правових положень. У разі прогалини у праві застосовується тлумачення на основі принципів (засад) процесу [7; 8]. Тому національна система права, законодавство та доволі змістовна лінгвістична різнобарвність української мови дозволяють використовувати саме термін «засади» як широке комплексне поняття, яке є доволі зрозумілим, однак не завжди однозначним.

Розглядаючи принцип верховенства права, В. Назаров визначає його як засаду верховенства права у кримінальному провадженні [9]. До речі, у Кримінальному процесуальному кодексі України, який став основою для проведеного науковцем дослідження, так само термін «засади» ототожнюються з терміном «принципи».

В інших наукових доробках засади як поняття розуміють більш комплексно: як принципи та основоположні ідеї та ключові механізми [10; 11]; як механізми та основи, головні конструкції [12]; як способи, підходи, механізми та засоби сукупно [13].

На окрему увагу заслуговує думка Л. Онуфрієвої та Н. Гончарук, які у своєму дослідженні позиціонують психологічні засади як головні психологічні чинники, які впливають на подальшу діяльність, передумови та причини, що сприяють учиненню певних дій [14].

Цікавою є думка щодо охоплення терміном «засади» всього комплексу: ідей, передумов, принципів, механізмів, основ і теоретичного підґрунтя здійснення економічної експертизи [15].

Отже, говорячи про засади у нормотворчій та науковій літературі, повсякчас зустрічається термін «засади», що хоча і тлумачиться кожним науковцем по-різному або використовується з різним змістовним наповненням, загальна сутність і розуміння викладеного матеріалу зазвичай залишаються доступними та зрозумілими. Це свідчить про те, що головною характеристикою при визначенні сутності та значення терміна «засади» є контекст його використання.

Термін «засади» використовують у поєднанні з прикметниками – організаційні, правові, теоретичні, концептуальні, основні тощо, на початку словосполучення у різних комбінаціях. Можна зустріти і його використання на позначення виду механізму або форми його реалізації: «на громадських засадах», «на засадах партнерства». У нашому дослідженні пропонуємо детальніше зупинитися на правових засадах, а саме на адміністративно-правових та організаційно-правових засадах будь-чого. Як уже наголошувалося на початку

дослідження, це є дуже актуальною темою в науковій спільноті України. У контексті розгляду правових засад діяльності або функціонування будь-якої системи чи інституції під засадами пропонуємо розуміти принципи, основні ідеї, основу та/або теоретичне підґрунтя, що виступає базисом під час реалізації діяльності або регулювання певного виду суспільних відносин.

Одразу варто зауважити, що з точки зору юридичної науки будь-які види діяльності у правовій державі (якою є Україна відповідно до ст. 1 Конституції України), особливо ті, що стосуються публічної сфери суспільних відносин, здійснюються відповідно до вимог чинного законодавства. Авжеж, не варто впадати в крайнощі і стверджувати, що відносини у приватній сфері не мають бути врегульовані правом. Навпаки, будь-які відносини тією чи іншою мірою підлягають нормативному регулюванню. Просто у випадку адміністративно-правових та організаційно-правових засад йтиметься переважно про сферу публічних суспільних відносин.

Що ж таке правові засади? Виходячи із наведеного вище визначення терміна «засада», можна додати лише те, що вони мають знаходити своє відображення в нормативно-правових чи інших розпорядчих документах або, точніше, бути відображеними у джерелах права. Дещо іншу думку наводить В. Безега, який наголошує, що правовими засадами є система нормативно-правових актів, що регламентують діяльність у певній сфері [16]. Схожу позицію має і В. Мельник, який так само розуміє адміністративно-правові засади як сукупність нормативно-правових актів [17]. На нашу думку, варто не погодитись із запропонованим визначенням, адже саме нормативно-правовий акт (документ) не може виступати засадою, однак його зміст може її містити.

Враховуючи поділ права на окремі галузі, можна констатувати, що правові засади, відображені в нормах окремих галузей права, варто називати конституційними, якщо вони знайшли своє відображення в Конституції України, адміністративними – якщо в адміністративному законодавстві, кримінально-правовими – якщо в законодавстві, що регламентує суспільні відносини у сфері кримінально-правових відносин тощо.

Водночас необхідно зауважити, що чинне законодавство не здатне повністю охопити весь спектр характеристик та особливостей суспільних відносин, що виникають в Україні. Тому певною мірою виникає потреба в теоретичних і суто організаційних засадах, які варто враховувати під час поточної та перспективної діяльності в різних сферах.

Зупиняючись на організаційних засадах діяльності, варто наголосити, що вони є сукупністю чинників, які зумовлюють, визначають та є підґрунтям для організації і здійснення певного роду діяльності.

О. Козлов під організаційно-правовими засадами розуміє сукупність нормативно закріплених чинників та характеристик об'єкта дослідження [18].

Розглядаючи організаційно-правові засади адміністративно-правового забезпечення державної соціальної політики в Україні, В. Медяник під організаційно-правовими засадами розуміє механізми, засоби та форми впливу адміністративно-правових норм на певну сферу суспільних відносин [19]. Це свідчить, що ототожнення організаційно-правових та адміністративно-правових засад переважає.

У межах дослідження «Організаційно-правові засади забезпечення функціонування підрозділів дізнання Національної поліції України» М. Романов дуже широко використовує термін «організаційно-правові засади», під яким розуміє саме положення нормативно-правових актів, які регламентують забезпечення підрозділів дізнання, тобто, по суті, саме відносини з організації діяльності цих підрозділів, які переважно регламентовані нормами адміністративного права [20]. Із цього випливає, що науковець ототожнює організаційно-правові та адміністративно-правові засади.

Схожої думки дотримується і О. Гулак у дослідженні «Організаційно-правові засади діяльності підприємств кримінально-виконавчих установ відкритого типу», яка майже повністю ототожнює поняття «адміністративно-правові засади» та «організаційно-правові засади», лише інколи вживаючи останнє в ширшому значенні, що включає також адміністративно-правові засади [21].

Проведений аналіз дослідження Г. Біліної [22] свідчить, що вчена наголошує на максимальній тотожності таких понять, як «правові засади» та «адміністративно-правові засади», розглядаючи сферу інформаційного забезпечення. Це, своєю чергою, наводить на думку, що розподіл видів правових засад здійснюється не залежно від галузевої належності норм права, які регламентують відносини, а від галузевої належності та способів регламентації самих відносин. Це значно розширює способи тлумачення окремих характеристик правових засад тієї чи іншої діяльності.

А. Шапошник надає авторське визначення «адміністративно-правових засад діяльності прокурора» як сукупність чинних правових норм, які закріплені в законодавстві України та визначають основні принципи і методи діяльності прокурора, включаючи адміністративно-правові методи та форми здійснення прокурором своїх повноважень із виконання покладених на нього функцій, а також окреслює положення щодо юридичної відповідальності прокурора як посадової особи, що обіймає адміністративну посаду в органах прокуратури

України [23]. На нашу думку, таке визначення майже повністю відповідає розумінню організаційно-правових засад, що пояснюється розумінням адміністративного як управлінського.

Доволі ємними та змістовними водночас є думки Д. Заброди [24], О. Мердової та О. Цуркан [25], які наголошують на тому, що поняття «адміністративно-правові засади» не варто розуміти як сукупність адміністративно-правових норм, а необхідно більше вкладати в нього організаційний та структурний компонент. Так, дослідники наголошують, що адміністративно-правовими засадами є визначена сукупністю правових норм система елементів (параметрів) суспільного явища чи окремого виду відносин, що потребують публічно-правового врегулювання з використанням різних засобів, методів і способів впливу.

Висновки

Підсумовуючи викладене, варто зауважити, що засадами є сукупність ідей, принципів, якостей, напрямів, цілей та основ, що слугують підґрунтям якого-небудь виду діяльності. Водночас засади можуть розглядатися також як механізм або спосіб здійснення певної діяльності.

Проведене дослідження дає змогу надати авторське бачення змісту та сутності адміністративно-правових та організаційно-правових засад діяльності, під якими варто розуміти сукупність відображених у джерелах права правил поведінки суб'єктів діяльності або відносин, способів та механізмів організації їхньої діяльності, особливостей їхнього правового статусу в системі публічного адміністрування та суспільних відносин, а також принципів, ідей функціонування та напрямів їх удосконалення, які виступають дороговказами їхнього розвитку та забезпечення.

Отже, в сучасному розумінні поняття «адміністративно-правові засади» та «організаційно-правові засади» є тотожними, що пояснюється саме управлінсько-організаційним характером їхньої сутності.

Список бібліографічних посилань: **1.** Перелік тем дисертаційних досліджень з юридичних наук (затверджених у 2021 р.) : розглянуті та схвалені координаційними бюро відділень Національної академії правових наук України / упоряд.: В. А. Журавель, Є. А. Гетьман, О. С. Гиляка, Н. М. Вапнярчук. Харків : Право, 2022. 280 с. **2.** Перелік тем дисертаційних досліджень з юридичних наук (затверджених у 2022 р.) : розглянуті та схвалені координаційними бюро відділень Національної академії правових наук України / упоряд.: Є. А. Гетьман, О. С. Гиляка, Н. М. Вапнярчук. Харків : Право, 2023. 394 с. **3.** Перелік тем дисертаційних досліджень з юридичних наук (затверджених у 2023 р.) : розглянуті та схвалені координаційними бюро відділень Національної академії правових наук України / упоряд.: Є. А. Гетьман, О. С. Гиляка, Н. М. Вапнярчук.

Харків : Право, 2024. 332 с. **4.** Великий тлумачний словник сучасної української мови: 250000 слів / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : Перун, 2005. 1728 с. **5.** Беспалько І. Визначення поняття загальних засад кримінального провадження. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 5. С. 242–247. **6.** Українсько-англійський словник = Ukrainian-English dictionary / уклад. К. Андрусішин, Д. Крет. Торонто : University of Toronto Press, 1957. 1163 с. **7.** Морозенко В. В. Доктринальні підходи до розуміння публічності як засади кримінального процесу. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2023. Т. 28, № 1. С. 435–443. DOI: <https://doi.org/10.32631/vca.2023.1.41%20>. **8.** Почтовий М. М. Про вичерпність переліку засад кримінального провадження. *Юридична наука*. 2020. № 9 (111). С. 157–163. DOI: <https://doi.org/10.32844/10.32844/2222-5374-2020-111-9.19>. **9.** Назаров В. В. Реалізація засади верховенства права в кримінальному провадженні. *Правова держава*. 2017. № 26. С. 137–143. **10.** Михальчук В. М., Коломоєць А. В, Толстанов О. К., Гбур З. В. Концептуальні засади логістики нового часу в сучасній українській медицині. *Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України*. 2020. № 3 (85). С. 67–73. DOI: <https://doi.org/10.11603/1681-2786.2020.3.11625>. **11.** Doroshkevych K., Kit A. Conceptual Foundations of the Development of Mentoring in the System of Innovative Activity of Enterprises. *Problems of Modern Transformations. Series: Economics and Management*. 2024. No. 11. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-11-04-05>. **12.** Кравець В. В. Науково-правові й методичні засади вдосконалення професійної підготовки фахівців сфери медичного обслуговування населення в Україні. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2020. № 2 (20). С. 34–39. DOI: <https://doi.org/10.33270/02202002.34>. **13.** Яковенко О., Маркова А. Теоретико-методичні засади оцінки ефективності формування кадрового потенціалу закладу освіти та організації роботи з ним. *Економіка та суспільство*. 2024. № 65. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-25>. **14.** Онуфрієва Л. А., Гончарук Н. М. Психологічні засади булінгу в юнацькому віці. *Psychological Journal*. 2019. Vol. 5, No. 2. Pp. 25–39. DOI: <https://doi.org/10.31108/1.2019.2.22.2>. **15.** Данилюк М. О. Економічна експертиза: наукові засади та практичне використання. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2015. № 4. С. 173–175. **16.** Безега В. Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2020. 22 с. **17.** Мельник В. І. Поняття та особливості адміністративно-правових засад із забезпечення системи економічної безпеки України. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*. 2020. № 4 (10). С. 119–126. DOI: [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2020-4\(10\)-119-126](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2020-4(10)-119-126). **18.** Козлов О. О. Організаційно-правові засади реалізації гарантій адвокатської діяльності : дис. ... д-ра філософії : 081. Одеса, 2023. 199 с. **19.** Медяник В. А. Організаційно-правові засади адміністративно-правового забезпечення державної

соціальної політики в Україні : монографія. Київ : Гельветика, 2021. 406 с. **20.** Романов М. Ю. Організаційно-правові засади забезпечення функціонування підрозділів дізнання Національної поліції України : дис. ... д-ра філософії : 081. Київ, 2022. 264 с. **21.** Гулак О. В. Організаційно-правові засади діяльності підприємств кримінально-виконавчих установ відкритого типу : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2008. 24 с. **22.** Білінова Г. О. Адміністративно-правові засади інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації в Україні: актуальні питання теорії та практики : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2019. 545 с. **23.** Шапошник А. С. Адміністративно-правові засади діяльності прокурора в Україні : дис. ... д-ра філософії : 081. Суми, 2023. 279 с. **24.** Заброда Д. Г. Адміністративно-правові засади: сутність та зміст категорії. *Адміністративне право і процес*. 2013. № 2 (4). С. 45–51. **25.** Мєрдова О. М., Цуркан О. П. Адміністративно-правові засади професійного навчання поліцейських. Київ : Дакор, 2020. 186 с.

Надійшла до редколегії 27.01.2025

Прийнята до опублікування 28.02.2025

Seliukov V. S. The essence and content of administrative and legal (organisational and legal) principles of activity in a particular area in Ukraine

This study analyses the understanding of the content and essence of the principles as a legally significant term. The validity of the study is due to the fact that in the scientific and legislative spheres the term “principles” is systematically used with different content. The article analyses the topics of dissertation research on legal issues which were submitted for consideration to the Academy of Legal Sciences of Ukraine.

The normative essence of the term “principles” is briefly characterised, which made it possible to identify its main characteristics. It is noted that in legislation the term “principles” refers to the foundations, principles, grounds, procedure and legal regime of activity, the list and general powers of the entities which carry it out, key procedures for its implementation, strategy, purpose, tasks, directions, and specific features of the formation and implementation of state policy in the relevant area.

The conclusions regarding the content of the term “principles” are made on the basis of the opinions of other scholars. The comparative analysis of the types of principles is carried out, in particular, legal, organisational and administrative principles. The article emphasizes that all these categories are interrelated, and the latter two may be generally identified in the context of the rule-of-law State, except for the cases when the scope of research is directly defined by administrative and tort law.

It is determined that the principles are a set of ideas, principles, qualities, directions, goals and foundations that serve as the basis for any type of activity. At the same time, however, the principles may be used in phrases as a mechanism or a way of carrying out an activity.

The article proposes to identify administrative and legal principles and organisational and legal principles, which are understood as a set of rules of conduct of subjects of a certain activity or any relations, methods and mechanisms for organising their activities, peculiarities of their legal status in the system of public administration and public relations, as well as principles, ideas of functioning and directions of their improvement which are “pointers” for their development and ensuring.

Keywords: principles, legal principles, organisational principles, organisational and legal principles, administrative and legal principles.

